

Resum de les comunicacions

Dijous 25 de febrer

Matí, de 12:45 a 13:45h

«Parlar bellament en diferents llenguatges: notes sobre retòrica i traducció en l'obra de Ramon Llull»

Elena PISTOLESI

Universitat de Modena i Reggio Emilia

La pràctica de la traducció a l'Edat mitjana resulta fonamental per al desenvolupament dels idiomes vulgars i per al seu ús en tots els àmbits de la coneixença. Les obres que contenen una referència a les *proprietates* de les llengües en relació amb l'acte de traduir són rares, fins al punt que, exceptuant la remissió tòpica a sant Jeroni, Claude Buridant (1983) va parlar de «absència d'una teoria de la traducció» a aquesta època. Encara que el Beat no s'allunyi d'aquest marc, la seva producció ens ofereix un punt de vista original, com a mínim per dos motius: el recurs a diferents llenguatges (català, àrab, llatí, occità, francès) segons el públic, el tema tractat i les finalitats dels escrits; la tradició plurilingüe d'algunes obres, que Llull va promoure directament amb un paper actiu, o indirectament, deixant-ne la tasca al seus deixebles.

Darrerament, l'interès per aquest aspecte de l'obra lul·liana ha produït noves perspectives d'estudi sobre la llengua dels originals, molt valuoses per a l'enllestiment de les edicions crítiques. També sobre el tema de la retòrica, que Llull va tractar en més d'una ocasió al llarg de la seva producció, disposem avui d'una notable bibliografia. La definició que Llull dona de la retòrica («*parlar belament e ordonada*») hauria de adaptar-se a les propietats dels idiomes que ell fa servir, però entre els dos vessants (traducció i retòrica) no estableix cap lligam explícit. Tampoc la seva idea de retòrica coincideix amb aquella del seus contemporanis. En la comunicació s'investiguen les possibles connexions entre la pràctica de la traducció i les funcions que Llull atribueix a retòrica.

«Pot el filòsof conèixer l'essència de Déu? Una aplicació de les tesis d'A. Bonner a la crítica de Ramon Llull a l'aristotelisme radical»

Antoni BORDOY

Universitat de les Illes Balears

La possibilitat que l'home conegui l'essència de Déu mentre roman en el món corpori és una de les afirmacions que, des de la segona meitat del segle XIII, van servir a determinats col·lectius per a expandir les fronteres de la filosofia i trencar-ne els límits. Es tracta d'una tesi que imposa un fort ontologisme i que estableix els fonaments d'un racionalisme modern que, recolzant-se en la confiança cega en la raó, atorgarà a l'home la possibilitat d'un coneixement quasi absolut. És així que la reacció de Ramon Llull davant d'aquesta proposta resulta de gran utilitat a l'hora de valorar-ne la situació en el marc de les acusacions de «racionalista», de què serà objecte en èpoques posteriors. El present estudi té com a objectiu analitzar els fonaments d'aquesta afirmació i les línies directrius de la crítica que Llull desenvoluparà en diversos tractats, tot partint de les tesis d'A. Bonner sobre la importància que per a l'autor mallorquí té el fet de rebutjar les autoritats de raó i mantenir-se fidel a les autoritats de fe.

Dijous 25 de febrer

Capvespre, de 17:10 a 18:00h

«Continguts jurídics en algunes obres enciclopèdiques de Ramon Llull»

Guillem Alexandre AMENGUAL BUNYOLA

Universitat de les Illes Balears

Tant la *Doctrina Pueril* com l'*Arbre de ciència* de Ramon Llull són obres enciclopèdiques i divulgatives que contenen nombroses referències al dret. Però Llull no pretén teoritzar ni aportar noves idees a aquest àmbit del saber, sinó divulgar-ne el coneixement entre el seu públic. Cal tenir en compte que l'objectiu de Llull és difondre el seu mètode de pensament (l'*Art*) i augmentar la coneixença i l'amor vers Déu, d'acord amb la doctrina de la primera i la segona intenció. Aquest treball pretén analitzar les idees jurídiques presents en ambdós textos, les fonts d'aquestes idees i l'ús

que Llull en fa, i demostra que el Beat estava familiaritzat amb els principals temes i obres jurídiques del moment.

«El certamen de 1502»

Rosa PLANAS

El 15 de maig de l'any 1502, amb motiu de les bones perspectives per a la causa del lul·lisme, representades pels èxits del mestre i fundador de Randa Pere Daguí (†1500), de l'acollida favorable dels papes Sixt IV i Innocenci VIII, i de l'actitud del rei Ferran II d'Aragó (procliu a l'ensenyament i difusió de la doctrina lul·liana) es convocaren a l'església de Sant Francesc de Palma, on s'havia construït un sepulcre per guardar les restes de Ramon Llull, un concurs literari amb la finalitat de difondre la vida, doctrina i martiri del Beat, amb assistència de les màximes autoritats civils i eclesiàstiques del regne. La iniciativa partia d'un grup d'eclesiàstics i cavallers, encapçalats per Antoni Massot, que volien promoure la causa de Ramon Llull, presentant-lo com a «compatriota», savi universal i sant.

Aquesta comunicació presenta els participants al certamen, l'ambient en què va sorgir la iniciativa i també el contingut programàtic de les distintes composicions que s'hi llegiren, en un intent d'esbrinar quins foren els vertaders motius de la convocatòria i quina va ser la imatge de Llull que s'intentava fer arribar tant a la societat mallorquina com a la resta del món.

Divendres 26 de febrer

Matí, de 12:10 a 13:00h

«The 'Unionist' thesis reconsidered: Do recent datings of the *Ars compendiosa inveniendi veritatem* cycle allow us to infer that the concepts of deification and hominification used by Ramon Llull were devised for a largely 'schismatic' audience?»

Robert D. HUGHES

In this paper I aim to revise Sebastián Garcías Palou's thesis, detailed in his *Ramon Llull en la historia del ecumenismo* (1986), regarding Ramon Llull and his relations to Byzantine Christians, Nestorians, and Jacobites (i.e. Monophysites). I shall do so by reassessing some of Garcías Palou's claims in the light of Joan Santanach's more recent chronology for the *Ars Compendiosa Inveniendi Veritatem* cycle, and by focusing above all on the *Doctrina pueril* (1274-1276 Santanach), the *Liber de Sancto Spiritu* (1274-1283 Santanach) and *Blaquerna* ((1274)-1283 Santanach), the three works whose dating is central to Garcías Palou's arguments concerning Llull's involvement or – as he sees it – lack of involvement in and with the Second Council of Lyons (May-July 1274). I also seek to contest arguments previously put forward by both Anthony Bonner and Antoine Dondaine to the effect that Ramon Llull rejected the patristic tradition in terms of its authority or that his writings and method bore no relation to it. I shall be doing this via a close examination of the terminology of deification and hominification as used by Llull, in particular, in the *Disputació de cinc savis* (*Liber de quinque sapientibus*).

«Rima i memòria: estratègies mnemòniques per aprendre l'Art de Ramon Llull (II)»

Simone SARI

Universit  di Bologna

L'anàlisi de les rimes finals és un dels instruments que demostren les capacitats tècniques d'un poeta. En el cas de Ramon Llull, poeta at pic, que fou capaç d'explotar els artificis de l'Escola trobadoresca per compondre «obres rimades» alternativament a les poesies dels trobadors mateixos, l'aplicació d'aquest tipus d'anàlisi permet també una reflexió sobre la memòria en el seu doble aspecte: «aprendre de cor» i «membrar». En aquesta comunicació serà analitzada l'*Aplicació de l'Art general*, una «obra rimada» que, a més d'ésser una divulgació de l'Art lul·liana,  s també un instrument mnemònic per ajudar l'Artista a aprendre els difícils conceptes que la componen.

Divendres 26 de febrer

Capvespre, de 17:10 a 18:00h

«Els correlatius del lul·lisme actual»

José María SEVILLA

Monestir de Miramar

Contrasto alguns textos de la doctrina dels «correlatius» de Ramon Llull amb alguns altres textos de Josep Ratzinger, l'actual papa Benet XVI, tot destacant-ne determinades similituds rellevants per ser exposades als lul·listes actuals.

«L'antropologia jurídica en el *Llibre de les B sties*»

Pedro RAMIS SERRA

Rafael RAMIS BARCELÓ

Aquesta contribució intenta trobar una explicació del *Llibre de les B sties* com una exposició de l'antropologia jurídica medieval. A partir d'una distinció entre l'antropologia animalitzada i la hiperrealista es pot entendre un joc metafòric de miralls entre la realitat i el projecte social que Llull anhela. El problema més rellevant de l'antropologia jurídica és el de la justícia. Llull proposa un model medieval cortesà, molt entroncat en la Cort del Regne de Mallorca, on el rei és l'executor de la justícia, d'acord amb l'agustinisme polític. Després d'esmentar una tipologia de la justícia lul·liana i de les seves corrupcions, seguint amb la terminologia d'Ignasi Terradas, hem anomenat «justícia vindicat ria» a la concepció que Llull descriu en aquest llibre. Aquesta es basa en la reconciliació de l'ofensa, que permet a les parts esperar l'expressió del judici de D u en la Terra (ordalies), i que permet al rei posar la cort novament «en bon estament». Tal manifestació divina és la font de creença que permet superar les pors i limitacions de la pròpia existència humana.

DIJOUS 25 DE FEBRER	
MATÍ SALA D'ACTES	
9:00 – 9:30 h.	Recepció i acreditacions
9:30 – 10:15 h.	Presentació institucional
10:15 – 10:40	<i>Laudatio</i> , a càrrec del Dr. Joan Miralles
10:40 – 11:00 h.	Parlament dels homenatjats
11:00 – 11:30 h.	Descans
11:30 – 12:30 h.	SESSIÓ INAUGURAL Lola Badia: <i>Ramon Llull, escriptor vernacle</i>
12:30 – 12:45 h.	Debat / descans
12:45 – 13:45 h.	COMUNICACIONS: Elena Pistolesi: «Parlar bellament en diferents llenguatges: notes sobre retòrica i traducció en l'obra de Ramon Llull» Antoni Bordoy: «Pot el filòsof conèixer l'essència de Déu? Una aplicació de les tesis d'A. Bonner a la crítica de Ramon Llull a l'aristotelisme radical». Debat i torn obert de preguntes

HORABAIXA SALA 8	
16:00 – 17:00 h.	Antoni Mas: <i>La nació a Mallorca: de catalana als s. XIV-XVI a mallorquina al s. XVII</i>
17:10 – 18:00 h.	COMUNICACIONS: Guillem A. Amengual: «Continguts jurídics en algunes obres enciclopèdiques de Ramon Llull». Rosa Planas: «Francesc Prats i el Lul·lisme del s.xv». Debat i torn obert de preguntes
18:00 – 18:30 h.	Descans
18:30 – 19:30 h.	Maria Barceló: <i>Gregori Genovart: un canonge humanista.</i>

DIVENDRES 26 DE FEBRER	
MATÍ SALA D'ACTES	
9:30 – 10:30 h.	Jordi Gayà: «Prolegòmens per a l'edició crítica del <i>Liber contemplationis</i> »
10:30 – 11:00 h.	Descans
11:00 – 12:00 h.	A.I. Alomar: <i>Tipologia dels noms de la llengua catalana al llarg de la història.</i>
12:10 – 13:00 h.	COMUNICACIONS: Robert D. Hughes: «The 'Unionist' thesis reconsidered: Do recent datings of the <i>Ars compendiosa inventendi veritatem</i> cycle allow us to infer that the concepts of deification and hominification used by Ramon Llull were devised for a largely 'schismatic' audience?» Simone Sari: «Rima i memòria: estratègies mnemòniques per aprendre l'Art de Ramon Llull (II)». Debat i torn obert de preguntes
13:00 – 14:00 h.	Gabriel Ensenyat: <i>L'activitat lul·liana a la Mallorca del s. XIV: un lul·lisme amagat?</i>

HORABAIXA SALA D'ACTES	
16:00 – 17:00 h.	Antoni Riera: <i>Crisis agràries, caresties i fams a la Mediterrània Occidental a l'època de Ramon Llull.</i>
17:10 – 18:00 h.	COMUNICACIONS: Pedro Ramis Serra i Rafel Ramis Barceló: «L'antropologia en el <i>Llibre de les Bèsties</i> ». José Maria Sevilla: «Els correlatius al lul·lisme actual». Debat i torn obert de preguntes
18:00 – 18:30 h.	Descans
18:30 – 19:30 h.	SESSIÓ DE CLOENDA Harvey Hames: <i>Through Ramon Llull's Looking Glass: What was the Thirteenth-Century Dominican Mission Really About?</i>

**Universitat de les
Illes Balears**